

Utviklingen i mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne per 31. desember 2021

Notatet er skrevet av Eirik Grønlien eirik.gronlien@nav.no, 20.1.2022.

Sammendrag

Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger i løpet av desember 2021 var på 132 560. Det innebærer at 3,8 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år mottok arbeidsavklaringspenger på dette tidspunktet. Sammenliknet med året før er antall mottakere økt med 8 198, en økning på 6,6 prosent. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger er økt med 1 469 personer i løpet av fjerde kvartal 2021, tilsvarende 1,1 prosent.

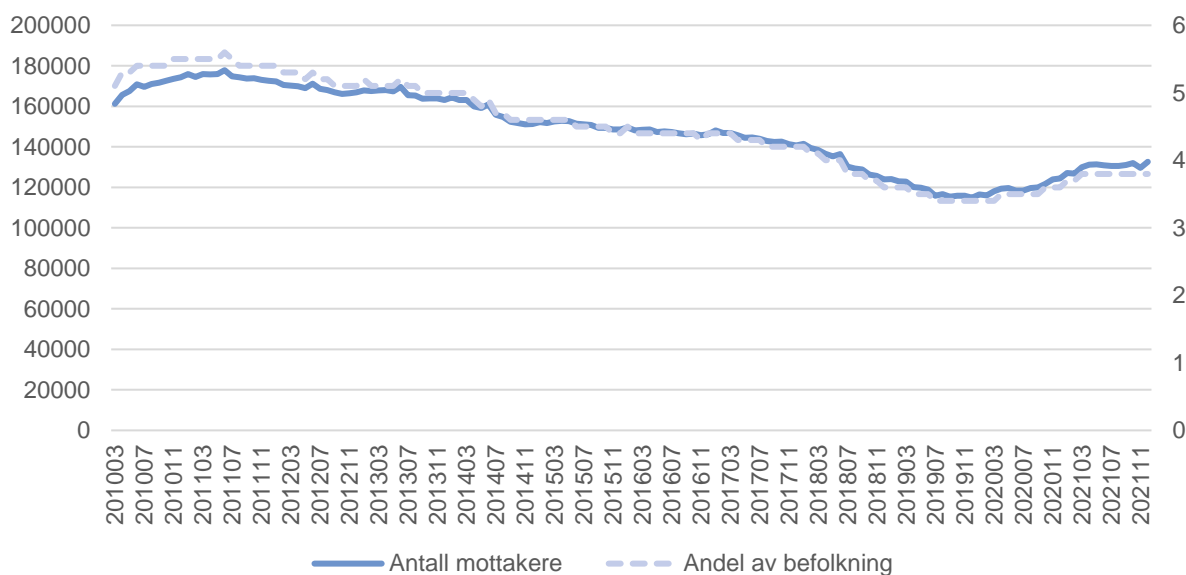
Ved utgangen av 2021 var det 198 431 personer i alderen 18-66 år registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette er 8 379 flere enn på samme tid i fjor, en økning på 4,4 prosent. Antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne økte med rundt 1 794 personer, eller 0,9 prosent, fra utgangen av tredje kvartal. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok arbeidsavklaringspenger ved utgangen av 2021 var på 63,8 prosent. En økning på 2,3 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2021. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok uføretrygd lå på 10,5 prosent, en reduksjon på 0,4 prosentpoeng fra 2021.

Koronaforlengelsene var opprinnelig tiltenk å løpe ut september 2021, noe som kunne ført til en reduksjon i antall personer som mottar AAP. Etter at forlengelsene ble utvidet har mange kommet tilbake til ytelsen. Personer som hadde nådd makstid og som derfor allerede hadde falt ut av ytelsen ble oppfordret til å søke på nytt. Derfor fikk vi et lite fall i antall mottakere i midten av fjerde kvartal, men antallet økte igjen i desember og lå ved utgangen av året over perioden før 30. september. Det er sannsynlig at avgangen fra ordningen vil holde seg lav i første halvdel av 2022, før den øker igjen etter 30. juni 2022.

Økning i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger

Antallet personer som mottok arbeidsavklaringspenger fortsatte å øke i 2021. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger lå ved utgangen av desember 2021 på 132 560. Dette var en økning på 1 469 fra tredje kvartal, og 8 198 fra desember 2020. Koronapandemien har ført til en kraftig økning i antall personer som mottar AAP. Dette kommer først og fremst av at forlengelsene fører til at færre slutter å motta AAP, samtidig som at den økte ledigheten har ført til at flere starter på ytelsen. Det vil også være slik at enkelte som enten ikke har tjent opp rettigheter til sykepenger, eller har et AAP grunnlag som vil gi dem høyere utbetaling enn ved sykepenger, går direkte inn på AAP ved sykefravær. Dette vil være spesielt aktuelt for unge mottakere, samt personer som jobber i mindre stillinger eller blir syk før de har tjent opp sykepengerrettigheter (Kann og Grønlien, 2020). Etter at pandemien traff Norge og etter nedstengningen den 12. mars økte arbeidsledigheten betydelig og til tross for en reduksjon fra den enestående situasjonen i mars og april var ledigheten fortsatt høy ved utgangen av 2021. Som et svar på utfordringene på arbeidsmarkedet, og for å unngå at mottakere av AAP skulle stå uten ytelse ved endt stønadsløp, er stønadsperioden på AAP forlenget gjennom store deler av pandemien. Dette har ført til en kraftig reduksjon i avgangen blant personer med lang varighet og bidratt til at beholdningen har økt. Samtidig har utfordringer på arbeidsmarkedet gjenspeilet seg i økt tilgang til ytelsen. Dette er et mønster vi har observert tidligere, ved liknende nedgangskonjunkturer. Det er anslått at en økning i ledighet på 1 prosentpoeng kan medføre en økning i tilgang til AAP på rundt 6 prosent (Kann m.fl 2016). Samtidig vil økt ledighet kunne føre til en økning i sykefravær. Arbeidsmarkedsprognosen fra NAV anslår en gjennomsnittlig ledighet i 2022 på 2,2 prosent (Gjerde m.fl., 2021). Samtidig peker prognosen på usikkerhet knyttet til pandemien og situasjonen i internasjonal økonomi. Utgangen av 2021 var preget av nye restriktive koronatiltak og økt ledighet i enkelte sektorer. Dette vil kunne påvirke tilgangen til ytelsen og overgangen til arbeid for AAP mottakere (se for eksempel Kann m.fl. 2016).

Figur 1: Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger (venstre akse) og andel av befolkningen (høyre akse), i alderen 18-66 år. Antall. Alder. Mars 2010 - desember 2021

Kilde: NAV

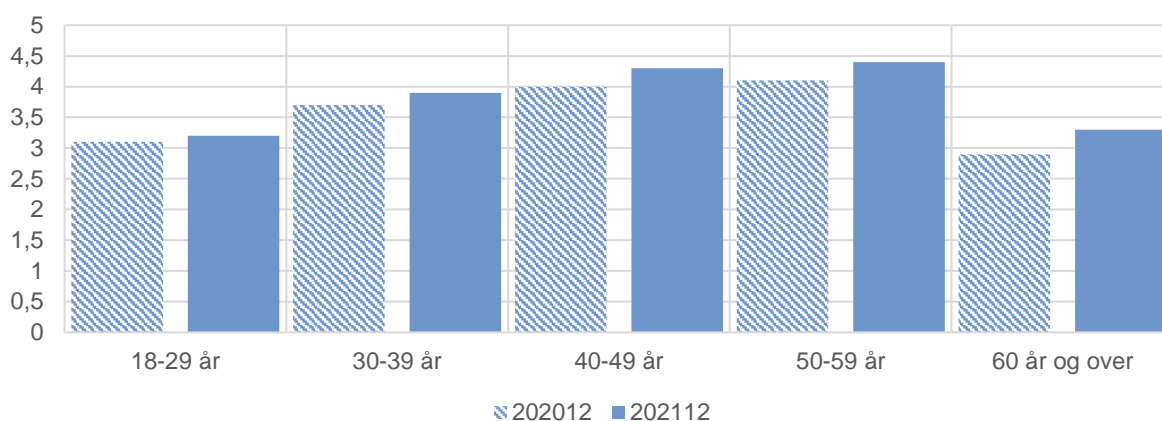
Størst økning blant de eldste

I løpet av fjerde kvartal 2021 var det en økning i antall personer som mottar AAP for alle aldersgrupper foruten dem under 25 år, hvor det er en svak reduksjon. Størst økning var det for dem i aldersgruppen 60 og eldre, hvor antall mottakere økte med noe over 300 personer. Dette tilsvarte en økning på 2,4 prosent. Den største økningen i absolutte tall var det blant dem mellom 50 og 59 år, hvor antallet økte med nær 600 personer (1,8 prosent). Det var også en økning blant dem i gruppen 30 til 39 og 40 til 49 hvor antallet øker med rundt 300 personer per aldersgruppe. Dette tilsvarer 1 prosent for begge aldersgruppene. For dem i aldersgruppen 25 og yngre er det en reduksjon på rundt 100 personer (1 prosent). Vi ser at mens det er en nedgang blant de yngre, tiltar økningen for hver aldersgruppe opp til 66 år.

Sammenlikner vi med tilsvarende periode i 2020 ser vi en tilsvarende utvikling. For dem i aldersgruppen 60 og eldre steg antallet som mottar AAP med 12,3 prosent, eller over 1 500 personer. For dem i aldersgruppen 50-59 ser vi også her den største økningen i absolutte tall med nær 2 600 flere mottakere, en økning på rundt 8,8 prosent. Det er også stor økning blant dem i gruppen 30-39 og 40-49 hvor antallet øker med 6,3 og 5,8 prosent (henholdsvis 1 800 og 1 700 personer). For dem i aldersgruppen 25 til 29 år økte antallet med rundt 4,6 prosent eller 4,6 prosent, mens for dem under 25 var antallet nær uforandret. Det er sannsynlig at en større økning blant eldre kan skyldes at disse i større grad vil være påvirket av

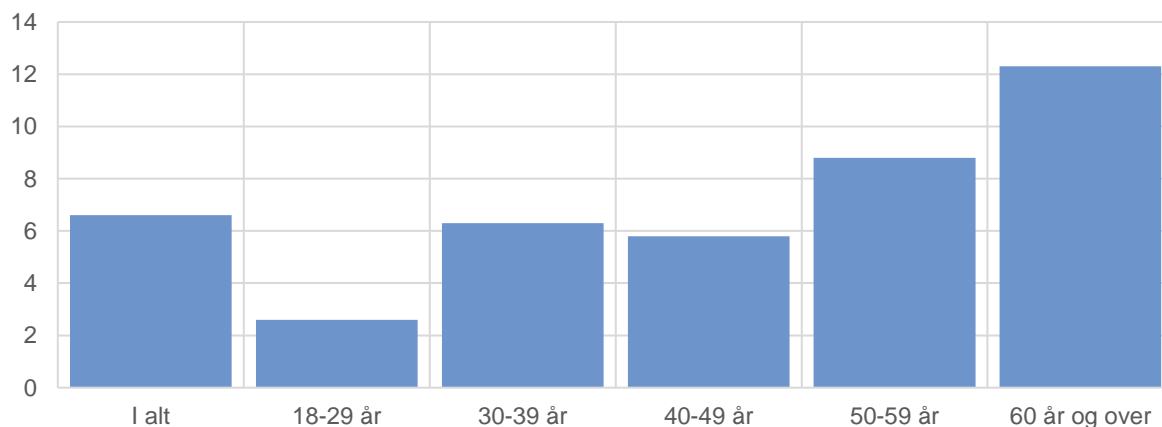
varighetsbestemmelsene for AAP or regelverket for karenstid etter endt stønadstid. Det vil også være en del som er i skjæringslandet mellom en helserelatert ytelse og arbeid som ikke har tjent opp rettigheter til sykepenger etter endt stønadsløp og som derfor vil motta AAP.

Figur 2: Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. Desember 2020 og desember 2021

Kilde: NAV

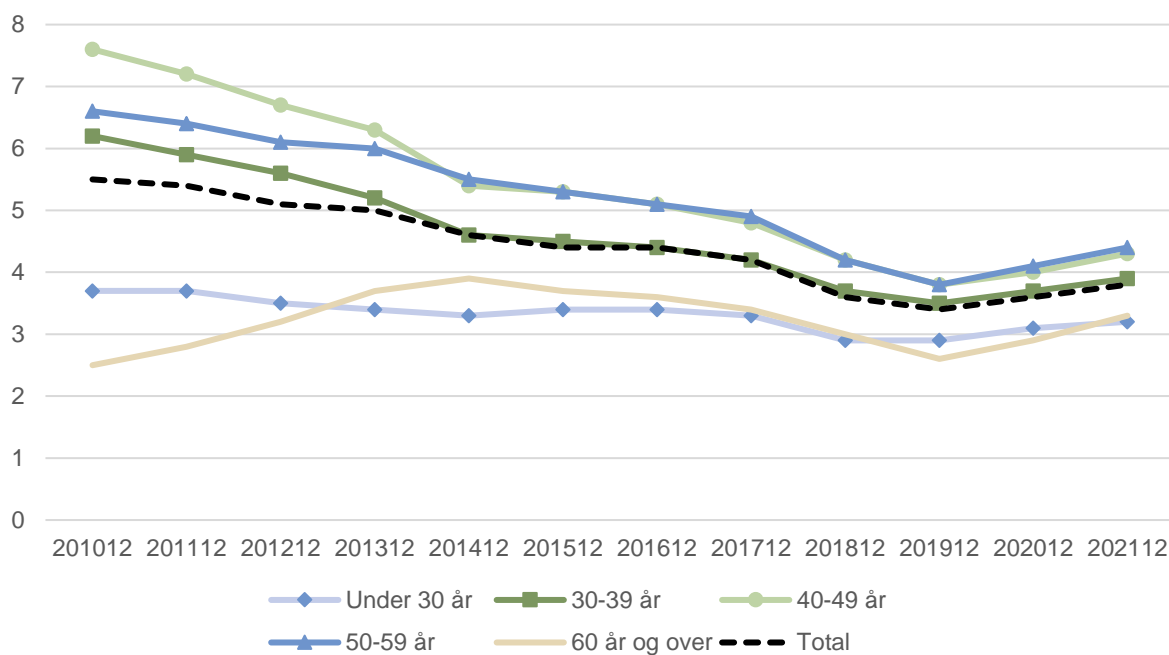
Figur 3. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra desember 2020 til desember 2021

Kilde: NAV

Målt som andel av befolkningen ser vi at antallet også her øker mer blant de eldre, mens andelen blant dem under 25 år er nær uforandret. Størst økning er det for dem i grupper 60 år og eldre hvor andelen øker med 0,4 prosentpoeng. Deretter følger dem i aldersgruppene 40 til 49 og 50 til 59 med en økning på 0,3 prosentpoeng. For de mellom 25 og 29 år 30 og 39 øker andelen med henholdsvis 0,1 og 0,2 prosentpoeng.

Figur 4. Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. Desember 2010 – desember 2021

Kilde: NAV

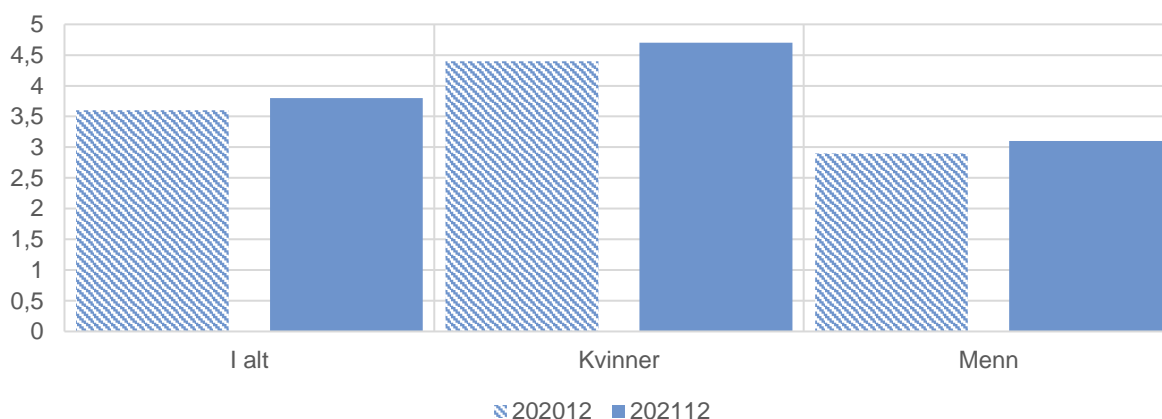
Større økning blant kvinner

Ved utgangen av 2021 var det 54 300 menn som mottok AAP, mens antallet kvinner var 78 300. Antall menn som mottar AAP økte med rundt 200 i løpet av fjerde kvartal, mens tilsvarende økning for kvinner er på 1 300. Dette tilsvarer en økning på 0,3 prosent for menn og 1,7 prosent blant kvinner. Sammenliknet med tilsvarende periode i 2021 økte antall menn som mottar AAP med rundt 3 000 personer (5,8%), mens antall kvinner økte med rundt 5 200 (7,1%). Både i absolutte tall og den relative økningen var større for kvinner enn for menn, målt mot utgangen av forrige kvartal og fra tilsvarende periode i 2020.

Det var ved utgangen av året 24 000 flere kvinner enn menn som mottok AAP, og disse utgjør i underkant av 59 prosent av det totale antall mottakere. Målt som andel av befolkningen var 4,7 prosent av kvinner og 3,1 prosent av menn i alderen 18-66 år mottakere av arbeidsavklaringspenger (figur 5). Andelen økte med 0,3 prosentpoeng for kvinnene og 0,2 prosent for menn i løpet av de siste 12 månedene. Etter regelverksendringen i 2018 ble antall

kvinner som andel av alle AAP mottakere redusert. Etter utbruddet av pandemien ser vi at denne tendensen flatet ut, og gjennom 2021 økte andelen kvinner. Det var relativt små endringer, men spesielt i fjerde kvartal så vi en klar tendens til at flere kvinner mottok AAP. Hvis vi fordeler kjønn på aldersgrupper ser vi at reduksjonen blant de under 25 år i sin helhet skjer blant menn. For denne gruppen var det en økning blant kvinner mens antallet reduseres for menn. For dem i aldersgruppen 30 til 59 år er det kun marginale forskjeller mellom kjønnene, mens det for de eldste igjen er en tendens til større økning blant kvinner. Dersom vi forutsetter at økningen i stor grad skyldes koronapandemien er det klart at konsekvensen for dem som aktuelle for AAP har vært størst for kvinner i de yngste og eldste aldersgruppene. Dette kan ha en sammenheng med høy ledighet i overnatting og serviceyrker hvor en overvekt av sysselsatte er kvinner. Kjønnfordelingen totalt gjenspeiler situasjonen også for sykefravær og uføretrygd (Kalstø og Kann 2019), men forskjellene er større for disse trygdeordningene.

Figur 5. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Kjønn. Desember 2020 og desember 2021.

Kilde: NAV

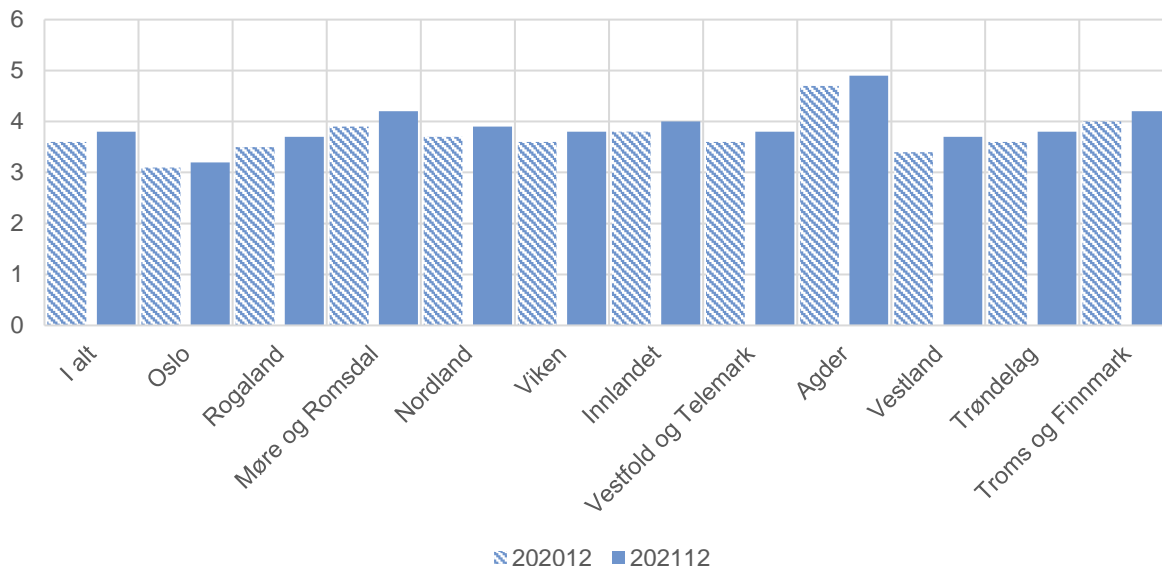
Lavere økning i nord og i sør

I løpet av fjerde kvartal økte antallet i alle fylker foruten Innlandet hvor antallet holdt seg stabilt. Størst økning var det i Viken hvor antall mottakere økte med 300 personer (0,9%). Den relative økningen var størst i Vestland og Trøndelag hvor antallet økte med henholdsvis 2,2 og 1,8 prosent. Etter endringen i fylkesstruktur er Viken det fylket med klart flest mottakere av AAP, med nær 30 100 ved utgangen av 2021. Deretter følger Oslo (15 800), Vestland (14 900), Rogaland (11 400) og Trøndelag (11 400). Møre og Romsdal (6 800), Nordland (5 800) og i Troms og Finnmark (6 500) er fylkene med færrest mottakere.

Sammenliknet med året før er det Viken som har den største økning i antall mottakere. Målt mot tilsvarende periode i 2020 er det i dag 2 100 flere personer bosatt i Viken som mottar AAP. Dette tilsvarer en økning på rundt 7,4 prosent fra fjoråret. Det innebærer at antall AAP mottakere som andel av befolkning ligger på 3,8 prosent, en økning på 0,2 prosentpoeng det siste året. Vestland hadde også en markant økning i 2021. Her er antall mottakere økt med 1 300, eller 9,9 prosent. Vestland har også den største relative økningen i løpet av de siste 12 månedene. Deretter følger Vestland og Telemark med en økning på 7,7 prosent (700 personer). Sammenliknet med fjoråret er det Innlandet og Troms og Finnmark som har den laveste økningen med henholdsvis 3,2 og 4,6 prosent økning (rundt 300 personer per fylke).

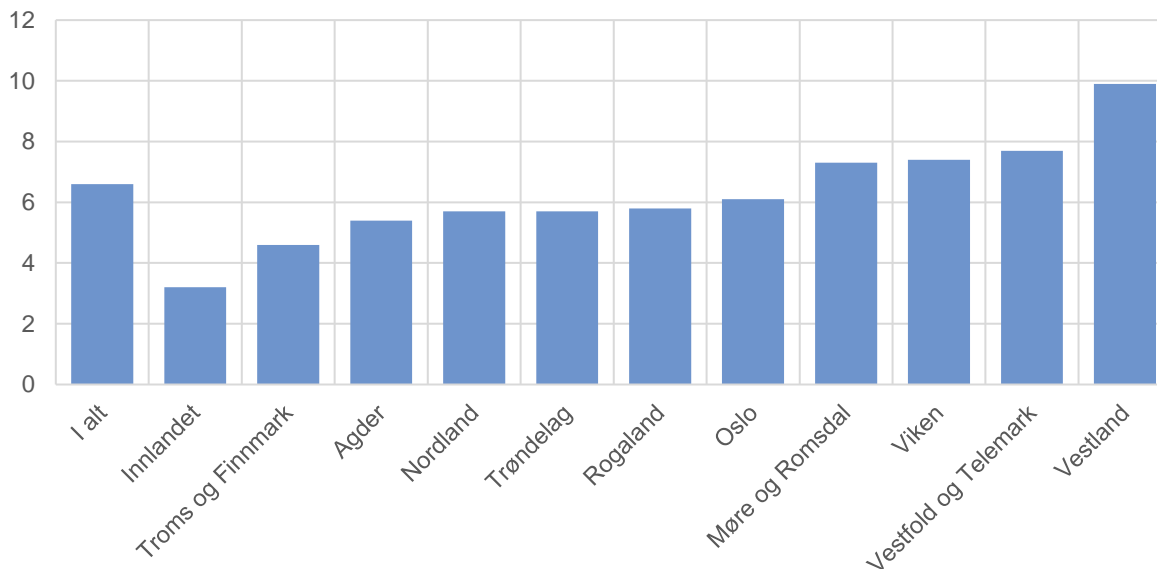
Som andel av befolkning var det Agder som hadde flest mottakere med rundt 4,9 prosent av befolkningen i aldersgruppen 18 til 66 registrert som mottakere av AAP. Deretter følger Troms og Finnmark og Møre og Romsdal med 4,2 prosent av befolkningen. For Agder og Troms og Finnmark ser vi en noe mindre økning i antall mottakere, mens for Møre og Romsdal ligger økningen over gjennomsnittet. Oslo er fortsatt det fylket med færrest mottakere, med rett rundt 3,2 prosent av befolkningen registrert som mottakere av AAP. Det er 0,7 prosentpoeng under landet for øvrig og skyldes sannsynligvis befolkningssammensetningen i fylket, med en langt høyere andel unge.

Figur 6: Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Desember 2020 og desember 2021.

Kilde: NAV

Figur 7. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Endring fra desember 2020 til desember 2021

Størst økning for muskel- og skjelettlidelser

Det var ved utgangen av 2021 rundt 56 400 AAP mottakere registrert med psykiske lidelser. Deretter fulgte muskel- og skjelettlidelser med noe under 39 500. De andre store diagnosegruppene er andre lidelser (10 300) og allment og uspesifisert (8 500) og sykdommer i nervesystemet (8 200). Sammenliknet med utgangen av tredje kvartal er det størst økning blant AAP mottakere med muskel- og skjelettlidelser, hvor antall mottakere er økt med i overkant av 700 (1,7%) de siste 3 månedene. Antall personer med psykiske lidelser er i samme periode økt med rundt 500 (0,9%). Personer med psykiske lidelser utgjør fortsatt den klart vanligste medisinske årsaken til nedsatt arbeidsevne blant personer som mottar arbeidsavklaringspenger, med noe under 42,5 prosent av alle saker. Det er også en relativt stor økning blant personer med sykdommer i nervesystemet, hvor antall mottakere er økt med noe over 100 personer (1,8% økning). Størst relativt økning er det for dem med sykdom i luftveiene med 3,2 prosent flere mottakere. Det er fortsatt få personer registrert med sykdom i luftveiene og til tross for en høy relativ økning utgjør dette bare rundt 50 personer. For de øvrige diagnosegruppene er det spesielt blant dem i gruppen allment og uspesifisert som øker med noe over 100 flere mottakere i fjerde kvartal (1,5% økning).

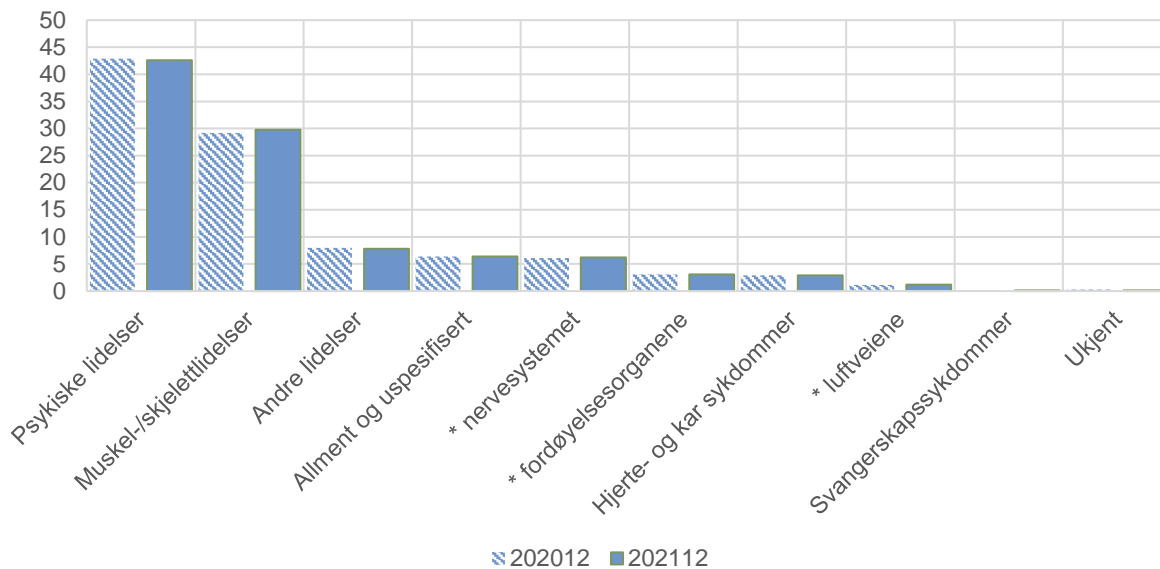
Av dem med hovedgruppe muskel- og skjelettlidelser var det en økning for alle undergruppene. Størst er økningen blant dem med andre muskel- og skjelettlidelser, med rundt 400 flere mottakere, tilsvarende 2,1 prosent økning fra tredje kvartal. Undergruppen er den klart største

blant dem med muskel- og skjelettlidelser og utgjør rundt 55 prosent av alle mottakerne i hovedgruppen. Blant dem med psykiske lidelser er økningen størst for dem med lettere psykiske lidelser, hvor antall mottakere er økt med noe over 1,2 prosent eller nær 200 personer. Blant dem med psykiske lidelser er det fortsatt gruppen med angst og depressive lidelser som er størst med 46% av mottakerne i hovedgruppen.

Ved utgangen av 2022 har 55 prosent av dem med muskel- og skjelettlidelser «andre muskel- og skjelettlidelser», mens de resterende fordeler seg på «nakke, skulder og armlidelser» (21 %) og ryggidelser (25 %)¹. Generelt vil andelen med muskel- og skjelettlidelser øke med alderen, og vi ser at blant dem i aldersgruppen over 60 år var 45 prosent diagnostisert med denne hovedgruppen, mens tilsvarende andel for dem under 30 år ligger på 8 prosent. I samme periode har rundt 46 prosent av de som lider av psykiske lidelser, ulike former for angst og depressive lidelser. Denne underkategorien av psykiske lidelser som andel av totalt antall mottakere med psykiske lidelser, øker med alderen og er høyest for mottakere i aldersgruppen 60 år og over (Vedlegg C). De resterende mottakerne fordeler seg på andre psykiske lidelser og lettere psykiske lidelser (henholdsvis 25 % og 29 %). For aldersgruppen 18 til 24 år fordeles personer med psykiske lidelser relativt likt mellom de tre underkategoriene, men det er en klar tendens til at andelen med angst og depressive lidelser øker for hver alderskategori, samtidig som andelen med andre psykiske lidelser reduseres. Andelen mottakere med lettere psykiske lidelser holder seg noe mer stabilt rundt 30 prosent uavhengig av aldersgruppene. Av de resterende diagnosegruppene er det spesielt hjerte og karsykdommer og sykdommer i luftveiene som øker med alderen.

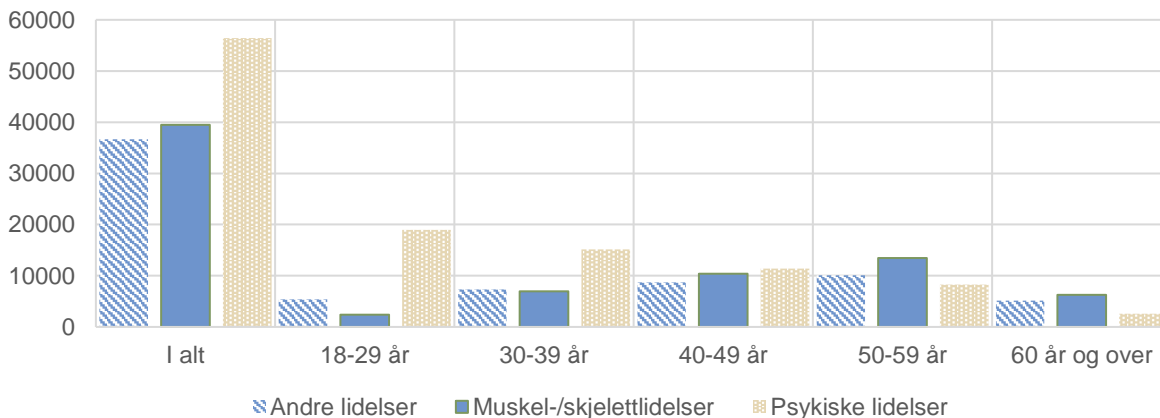
¹ For arbeidsavklaringspenger benyttes icpc2 diagnosekoder. I publisert statistikk består hovedgruppen psykiske lidelser av lettere psykiske lidelser (P02, P04, P06-P10, P20, P25, P27-P29, P75, P78, P79, P82 og P99), angst og depresjon (P01, P03, P74, P76 og P77) og andre psykiske lidelser (P05, P11-P13, P15-P19, P22-P24, P70-P73, P80, P81, P85, P86 og P98). Hovedgruppen muskel og skjelettlidelser består av Nakke-, skulder og armlidelser (L01, L08, L09, L10, L11, L12, L83, L92), ryggidelser (L02, L03, L84, L85, L86) og andre muskel- og skjelettlidelser (L04, L05, L07, L13, L14, L15, L16, L17, L18, L19, L20, L26, L27, L28, L29, L30, L34, L35, L37, L38, L40, L45, L47, L52, L54, L55, L59, L66, L70, L71, L72, L73, L74, L75, L76, L77, L78, L79, L80, L81, L82, L87, L88, L89, L90, L91, L93, L94, L95, L96, L97, L98, L99).

Figur 8. Mottakere av arbeidsavklaringspenger etter diagnose. Prosentfordeling. Desember 2020 og desember 2021.

(* «sykdom i ...»)
Kilde: NAV

Figur 9. Mottakere av arbeidsavklaringspenger med muskel- og skjelettlidelser, psykiske lidelser og «andre lidelser», etter alder. Antall. Desember 2021.

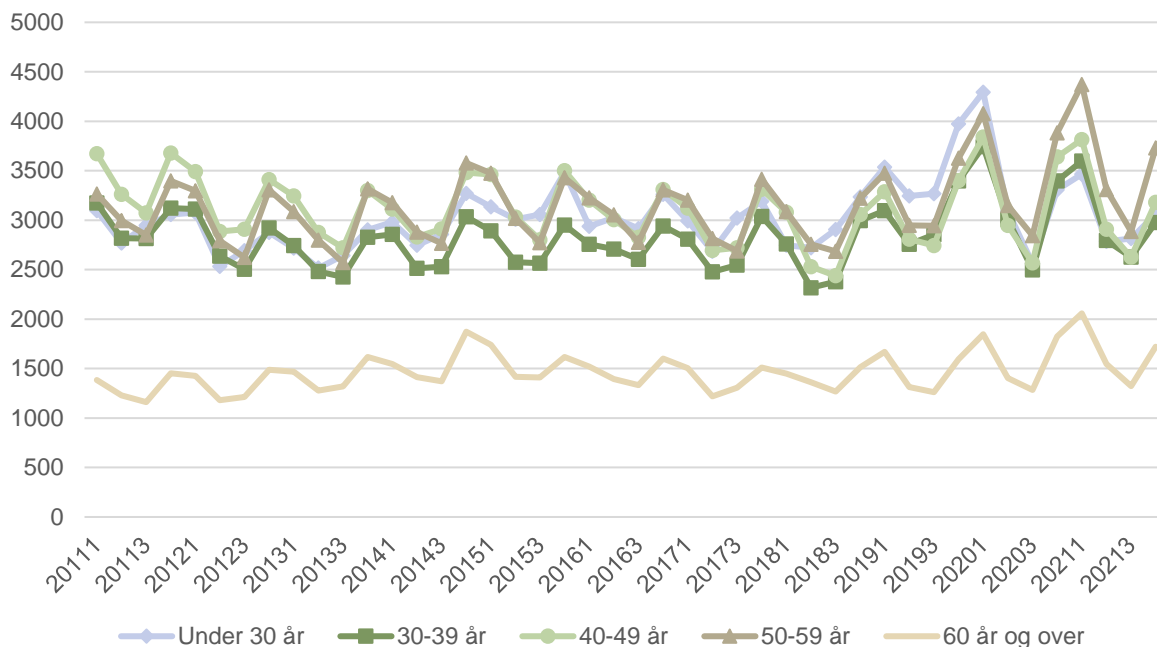
Kilde: NAV

Økt tilgang i 2021, flere har hatt sykepenger i forkant

I løpet av fjerde kvartal 2021 var tilgangen² til AAP på rundt 14 700 mottakere, en økning på nær 2 400 personer fra tredje kvartal. Dette skyldes delvis ordinære sesongvariasjoner, hvor tredje kvartal generelt er den perioden i løpet av et år med lavest tilgang, mens fjerde har den høyeste. Denne tendensen kan være forsterket av koronapandemien hvor perioder med nedstengning eller inngripende restriksjoner fører til økt tilgang til ytelsen. Det er derimot usikker hvorvidt dette er tilfelle for fjerde kvartal ettersom restriksjoner ble innført relativt sent i kvartalet. Vi ser for eksempel at tilgangen fra tredje til fjerde kvartal i 2019 økte med noe over 2 900 personer. Det er allikevel en klar tendens til at tilgangen øker mer blant de eldste aldersgruppene. For dem i aldersgruppen under 30 år økte tilgangen med 9 prosent, mens tilsvarende for dem i aldersgruppen 50 til 59 og dem i gruppen 60 eller eldre var på 30 prosent. Dersom vi sammenlikner med tilsvarende endring mellom 2018 og 2019 så var økningen henholdsvis på 22 og 27 prosent. Til sammen 1 700 personer i aldersgruppen 60 og eldre hadde tilgang i fjerde kvartal 2021. Høyest tilgang er det for dem i aldersgruppen 50 til 59 hvor over 3 700 personer som begynte å motta AAP i fjerde kvartal. For dem under 30 var det 3 000 personer som hadde tilgang til ytelsen, mens det for dem i gruppen 30 til 39 og 40 til 49 var henholdsvis 3 000 og 3 200 som startet å motta AAP.

² Nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) en gitt måned er i dette notatet definert som: Personer som mottok arbeidsavklaringspenger ved utgangen av måned t, men ikke i måned t-1 og t-2. Antall som sluttet å motta arbeidsavklaringspenger (avgang) en gitt måned er definert som: Personer som mottok arbeidsavklaringspenger ved utgangen av måned t men ikke i måned t+1 og måned t+2. Dette medfører at en person i teorien kan ha flere ulike tilganger og avganger i løpet av en lengre periode. Tilgangs og avgangsstatistikk betegner derfor ikke alltid unike individer, men er et statistisk mål for tilstrømning og frafall fra ordningen.

Figur 10. Antall tilganger på arbeidsavklaringspenger (tilgang), etter alder. Antall. 1. kvartal 2011 til 4. kvartal 2021

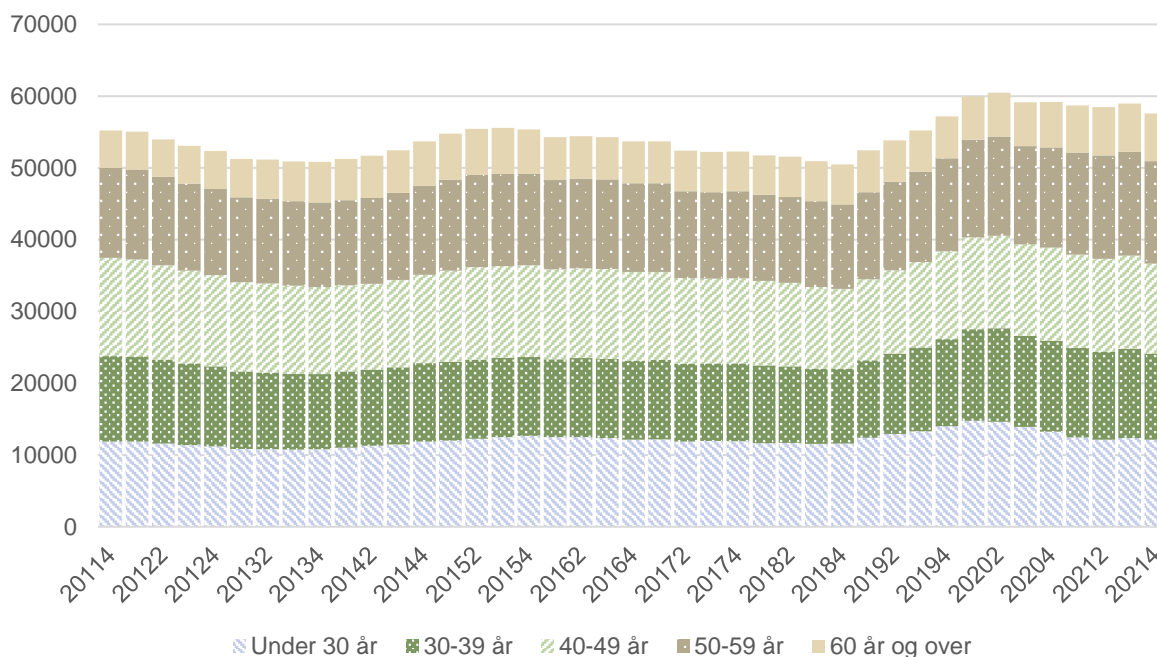

Kilde: NAV

Totalt gjennom 2021 har tilgangen vært på i overkant av 57 600, en reduksjon på 1 600 personer fra 2020. Størst reduksjon er det for dem i aldersgruppen under 30 år hvor den totale tilgangen endte på 12 100, en reduksjon på 1 100 fra året før. For dem i aldersgruppen 30 til 39 og 40 til 49 lå tilgangen på 12 000 og 12 500, en nedgang på henholdsvis 700 og 500 fra 2020 til 2021. For de eldste aldersgruppene økte tilgangen. For dem i gruppen 50 til 59 var det 14 300 tilganger i 2021, en økning på rundt 400 fra fjoråret. Tilsvarende for dem i gruppen 60 og eldre var på 6 600 tilganger, en økning på 300. Det er altså en klar tendens til at flere eldre nå starter å motta AAP noe som kan tyde på at koronapandemien i starten har hatt større innvirkning på unge, mens det nå er en tendens til at dette jevner seg ut, eller at eldre påvirkes mer senere i pandemien. Det er vanskelig å sammenlikne med tidligere perioder ettersom regelverksendringene i 2018 har hatt ulike utslag for aldersgruppene samtidig som at regelverket for karenperiode har hatt innvirkning på tilgangen fra og med 2019. Utviklingen går på tvers av tidligere år hvor endringer i regelverket for uttak av alderspensjon og et økt insentiv om å prioritere andre ytelser (Jacobsen 2019) har ført til en redusert tilgang for denne gruppen. Gruppen har også tidligere hatt en økt overgang til andre varige ytelser som uføretrygd (Kann og Dokken 2020). Det kan ha medført at personer i den eldste aldersgruppen mottar AAP mer stabilt over tid, og at de derfor har hatt relativt sett færre avganger og tilganger enn personer i andre aldersgrupper. Regelverksendringene fra 2018 virker også å ha ført til en lavere tilgang

blant de eldste, med en klar tendens til at de utgjør en lavere andel av tilgangen fra starten av 2018 og til og med første kvartal 2021.

Figur 11. Tilgangen i løpet av det siste 12 måneder målt ved utgangen av perioden. Antall. 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2021

Kilde: NAV

Blant personer som starter med arbeidsavklaringspenger er det en økning i andelen som kommer fra sykepenger. Ved utgangen av desember 2021 hadde rundt 65 prosent av alle som fikk innvilget arbeidsavklaringspenger hatt sykepenger i forkant. Dette er en økning på 2,5 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2020. Andelen har ligget stabilt over 60 prosent i 2021, foruten andre kvartal hvor andelen var helt nede på 56 prosent. Det er vanskelig å anslå konkrete årsaker til endringer over korte perioder, men det kan henge sammen med hvilke grupper som er påvirket av pandemien og forlengelsene av AAP ordningen etter mars 2020. Vanligvis ser vi tydelige sesongvariasjoner i hvor høy andel som kommer fra sykepenger, hvor andelen stiger i starten av året og reduseres i løpet av andre og tredje kvartal, før den øker igjen i fjerde kvartal. Utviklingen speiler derfor også tidligere perioder ved at vi ser en økning mot slutten av året. En annen årsak kan være at tilgangen i 2021 preges av pandemien og at denne fører til at flere med en viss tilknytning til arbeidslivet søker seg til AAP. Denne gruppen vil i større grad kunne ha hatt rett til sykepenger i forkant. Samtidig som andelen med sykepenger stiger ser vi en reduksjon i andelen som kommer fra status som arbeidssøker eller nedsatt arbeidsevne. I fjerde kvartal var det 25 prosent av alle som startet å motta AAP som hadde denne type oppfølging fra NAV i forkant. Dette er en økning på 2,5 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2020. De

resterende som kommer inn på ordningen faller i gruppen annet eller ukjent. Enkelte av disse vil kunne ha ytelse fra NAV, men de fleste vil være uten kjent registrering før tilgang.

Dersom vi utelukkende vurderer nye tilfeller, eller personer som ikke tidligere har vært registrert med AAP, så ligger andelen som kommer fra sykepenges relativt stabilt rundt 70 prosent. Vi ser allikevel en økning også for denne gruppen hvor det i fjerde kvartal var rundt 75 prosent som kom fra sykepenges. Dette er en økning på nesten 6 prosentpoeng fra kvartalet før, men sammenlikner vi med året før blir økning mer moderat på bare 2,5 prosentpoeng. Tidligere så vi en trend hvor andelen virket å bli redusert noe fra og med midten av 2019 (se vedlegg 1). Noe som delvis kan henge sammen med at regelverksendringene har medført strengere inngangskrav for førstegangssøkende (Lande 2020). Endringene kan videre ha medført at et økende antall står uten ytelse etter avgang fra AAP, mens de tjener opp rett til ny periode etter avspasert karenstid. Vi ser samtidig at andelen som tidligere har mottatt AAP og som i perioden før var registrert med nedsatt arbeidsevne øker noe fra og med 2. kvartal 2020, etter å ha vært stabil over lengre tid. Dette kan ha en sammenheng med regelverket for karenstid, men det vil kreve egne analyser å se på den reelle effekten. Så langt i 2022 ser vi derimot at denne trenden har snudd og andelen i utgangen av tredje kvartal ligger på 74,3 prosent som er den høyeste andel nye mottakere som kommer fra sykepenges siden starten av 2019.

Tabell 1. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 4. kvartal 2013 til 2021

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
I alt	13 963	15 237	14 983	14 419	14 463	14 024	15997	16049	14671
Sykepenges	64,3	61,6	62	62,3	61,2	57,4	54,4	62,8	65,3
Arbeidssøker/Nedsatt arbeidsevne	22,6	22,8	24,1	23,7	25,3	29,6	31,5	27,6	25,1
Annet og ukjent	13,1	15,7	13,9	14	13,5	13	14	9,7	9,6

Kilde: NAV

Antall med avgang fra arbeidsavklaringspenger er redusert

I tredje kvartal 2021 var det 11 900 personer som hadde avgang fra AAP, en reduksjon på nær 900 personer fra andre kvartal³. Dette tilsvarer en nedgang på 7 prosent. Vi ser at trenden med en kraftig reduksjon i avgangen fra ordningen fortsetter i tredje kvartal. Dette henger sammen med forlengelsene av AAP perioden som har medført at færre har gått ut fra ordningen etter å ha mottatt AAP i 3(4), eller 3(4)+2 år⁴. Tendens til fallende avgang starter derimot allerede fra tredje kvartal 2019, og skyldes den svært høye avgangen i 2018 som en følge av regelverksendringene. Ved utgangen av 2018 var antall mottakere med lang varighet drastisk redusert, og ettersom avgangen for denne gruppen er svært høy, vil den totale avgangen reduseres når mottakere med lengre varighet utgjør en mindre andel av det totale antall mottakere (se vedlegg B for en oversikt over varighet ved avgang fordelt per år). Målt mot tilsvarende periode i 2020 er det en økning i avgangen på nær 2 000 personer.

Etter at koronapandemien inntraff har de fleste stønadsmottakere fått forlenget ytelsen. Det gjelder dem som har vært i ordinær periode og dem som har mottatt AAP i påvente av uføretrygd eller etter å være avklart til arbeid (se eget avsnitt under). Forlengelsene har ført til at avgangen er sterkt redusert fra slutten av første kvartal og til og med tredje kvartal. Så langt i år ligger avgangen på 36 900, som er omtrent på nivå med fjoråret. Deler av 2020 faller derimot utenfor pandemien og koronaforlengelsene. Sammenlikner vi med 2019 er avgangen redusert med over 12 000 for perioden januar til september. Dette utgjør en reduksjon på nær 25 prosent.

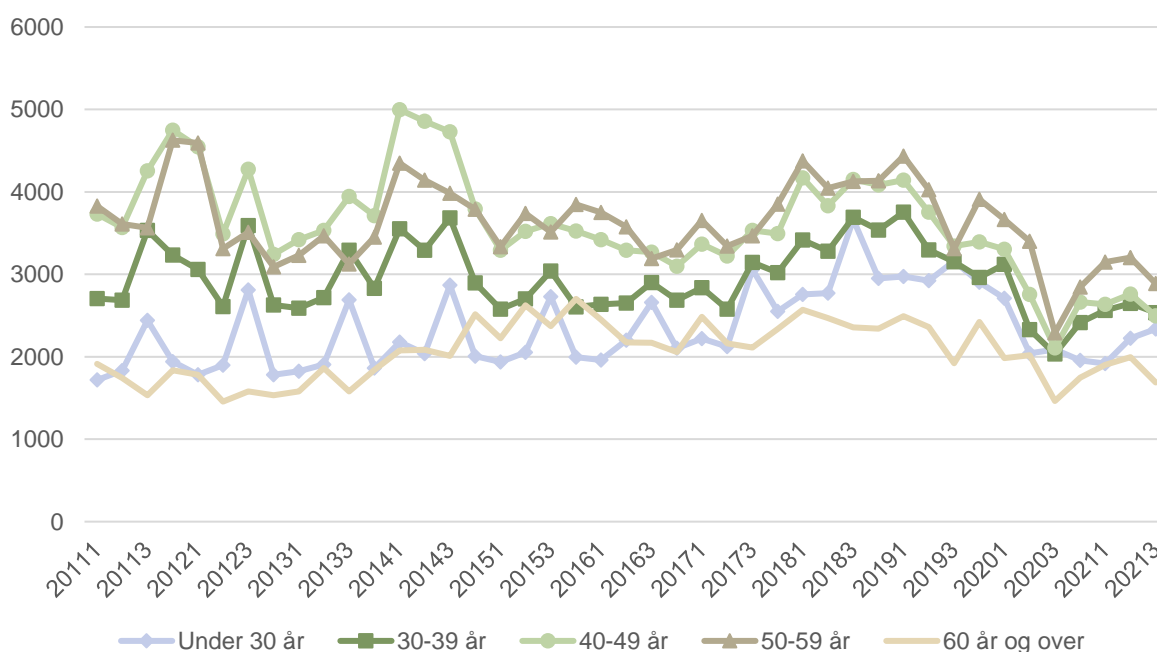
Som forventet er det blant dem i aldersgruppen 50 til 59 år hvor avgangen er størst. Dette skyldes at denne gruppen etter hvert har overtatt som den største aldersgruppen på AAP. Til sammen 2 900 personer i denne aldersgruppen hadde avgang i tredje kvartal. Deretter følger dem i aldersgruppen 30 til 39 år og 40 til 49 år med rundt 2 500 personer med avgang for hver av aldersgruppene. Vi ser samtidig at det er en klar tendens til at avgangen reduseres for personer i de eldste aldersgruppene. For dem i aldersgruppen 40 til 49 og 50 til 59 år ser vi en reduksjon i avgang i tredje kvartal på rundt 10 prosent, mens tilsvarende for dem i aldersgruppen 60 og eldre var på 15 prosent. For de yngste aldersgruppene holdes avgangen

³ Avgang er definert som at en personer ikke har mottatt AAP i to sammenhengende måneder. Avgangsmåned vil være siste periode hvor det er registrert utbetaling før denne to-måneders perioden. Gitt denne definisjonen må vi vente to måneder før vi kan regne avgangstall fra en gitt måned. Vi har derfor bare med avgangstall til og med 1.kvartal 2022 i dette notatet. Definisjonen tilsier også at en person bare kan ha en avgang i løpet en et kvartal, men kan ha flere avganger i løpet av en lengre periode. Avganger i løpet av kvartalet vil da tilsvare antall personer, mens det for en lengre periode vil være enkelte duplikater (personer med flere avganger).

⁴ Før regelverksendringene på AAP i 2018 var maksperiode på ytelsen før evt. unntak eller AAP etter §11-17 eller §11-18 satt til 4 år.

ganske stabil eller øker. For dem under 30 år økte avgangen med 5 prosent. Koronaforlengelsene er videreført i slutten av 2021. I første omgang fikk stønadsmottakere forlenget ytelsen ut året, men senere er stønadperioden forlenget til og med 30. juni 2022. En del mottakere ble allikevel avklart mot slutten av tredje kvartal i forbindelse med at forlengelsene på det tidspunktet løp ut 30. september. For en del som ikke var avklart ved utgangen av kvartalet vil de for en kort periode ha mistet retten til videre AAP stønad. Det er usikkert om dette vil gi utslag i avgangsstatistikken for fjerde kvartal, men vi ser blant annet et klar midlertidig fall i antall mottakere i november⁵. De fleste stønadsmottakere har fått forlenget AAP perioden ut juni 2022 og det forventes derfor at avgangen nå vil holde seg lav i første halvdel av inneværende år. Samtidig kan vi forvente en bedring på arbeidsmarkedet som etter hvert vil kunne gjenspeile seg i noe raskere avklaring til arbeid, samtidig som at avklaring til uføretrygd opprettholdes på et stabilt nivå. Avgangen kan derfor øke noe sett i forhold til tidligere perioder i koronapandemien.

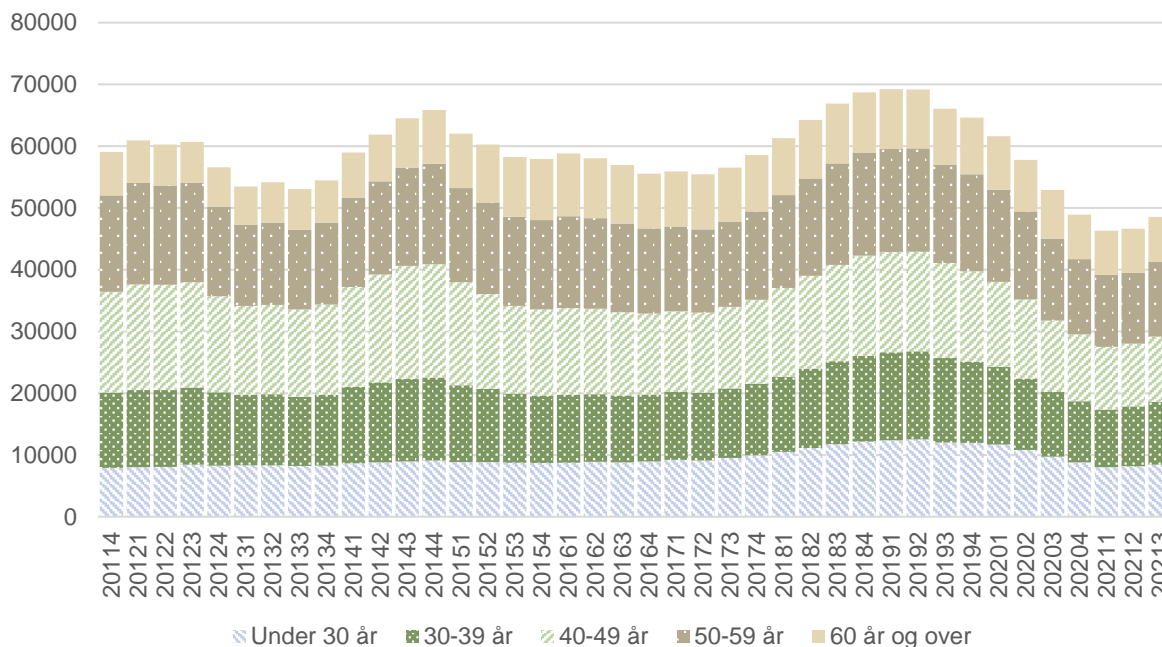
Figur 12. Antall avganger fra arbeidsavklaringspenger (avgang), etter alder. Antall. 1. kvartal 2011 til 3. kvartal 2021

⁵ I statistikken er stønadsmottakere definert som en person som har fått utbetalt AAP ytelse i løpet av måneden. AAP utbetales ved innsendelse av meldekort og en person vil normalt få utbetalt ytelse 2-3 ganger i løpet av 1 måned. Avhengig av meldeperiode vil personer som når maks periode etter forlengelser den 30. september allikevel stå som stønadsmottakere i oktober. Dersom denne gruppen senere søker om AAP etter at det ble innført videre forlengelser vil, avhengig av søknadstidspunkt og saksbehandlingstid, første utbetaling av AAP etter nytt vedtak kunne komme først i desember (inkludert evt. etterbetaling for tidligere perioder). Dette kan derfor forklare et midlertidig fall i antall mottakere i november.

Kilde: NAV

Figur 13. Avgangen i løpet av det siste 12 måneder målt ved utgangen av perioden. Antall, 4. kvartal 2011 til 3. kvartal 2021

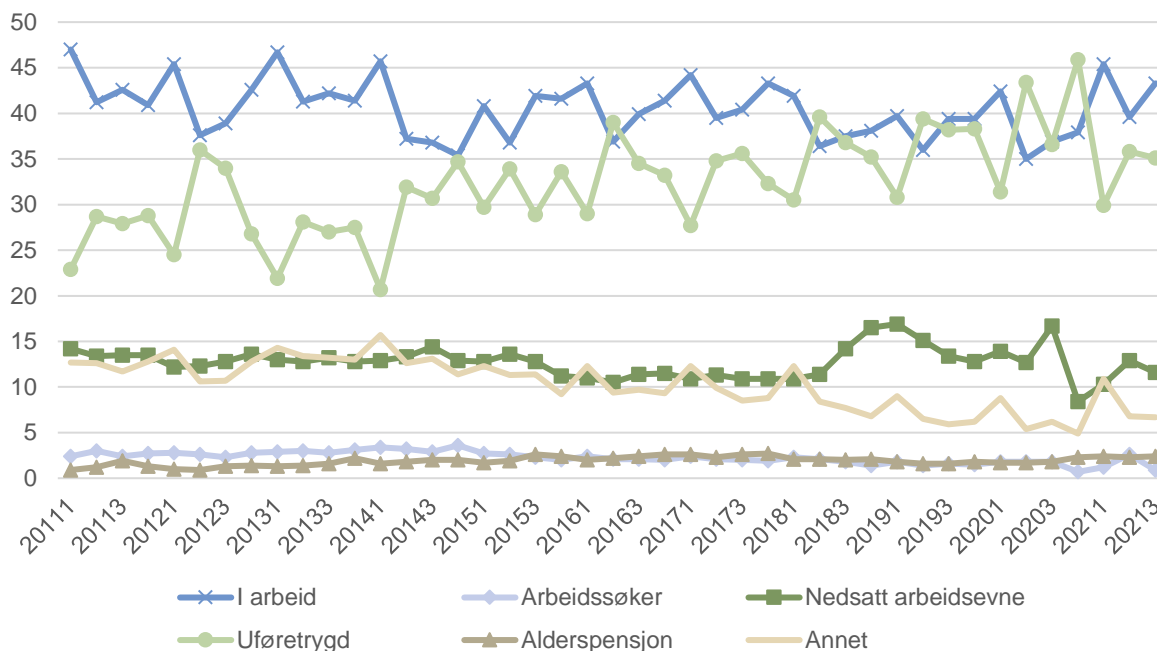
Kilde: NAV

Svak økning i andelen som er i arbeid etter avgang

De fleste som slutter å motta arbeidsavklaringspenger vil fortsatt ha overgang til jobb eller uføretrygd, eller kombinere arbeid med uføretrygd. Figur 13 viser denne fordelingen 6 måneder etter at de ikke lenger var registrert med arbeidsavklaringspenger⁶. Personer som inngår i beholdningen for 3. kvartal 2021, sluttet derfor på arbeidsavklaringspenger i løpet av 1. kvartal 2021.

⁶ Se vedlegg A for en oversikt over antall personer med avgang fra arbeidsavklaringspenger og status seks måneder etter.

Figur 14. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Andel. 1 kvartal 2011 til 3. kvartal 2021⁷

Kilde: NAV

Andelen som går til arbeid etter avgang fra AAP er økt med 3,7 prosentpoeng fra dem med status i andre kvartal. Tidligere har vi observert klare sesongvariasjoner i overgang til arbeid. Generelt vil personer med avgang i starten og slutten av året ha mindre sannsynlighet for å være i arbeid og økt sannsynlighet for å motta uføretrygd 6 måneder senere. Gjennom koronapandemien har mønsteret endret seg noe og det er en generell tendens til at sannsynligheten øker etter en kraftig reduksjon i starten av pandemien. En økning i overgang til arbeid i en periode med høy ledighet kan forklares ved at mange av dem som ikke kan avklares til arbeid, eller saker som er mer kompliserte, i større grad utsettes på grunn av forlengelsene. Resultatet blir da at personer med arbeidsavklaringspenger som ikke kan avklares til uføretrygd, eller som like enkelt kan avklares til arbeid blir værende på ytelsen. Saker hvor det er relativt enklere å avklare til uføretrygd, eller der hvor mottaker har en enklere vei til avklaring til arbeid vil fortsatt avsluttes. Vi får da en positiv selektert gruppe if.t sannsynlighet for å ende i arbeid, samtidig som beholdningen i noe større grad kan bestå av mer kompliserte og uavklarte saker. Det kan antyde at vi ved utløp av forlengelsene vil stå igjen

⁷ I grafene er det illustrert hva personene gjør 6 måneder etter avgang fra nedsatt arbeidsevne. Status 3 kvartal 2019 er altså for de som hadde avgang fra nedsatt arbeidsevne i 1 kvartal 2013, status 2 kvartal 2019 er for de med avgang 4 kvartal 2018, også videre. I teksten refereres det til statusperiode som er perioden 6 måneder etter avgang fra AAP. Statistikken for tredje kvartal 2020 viser da status for dem som gikk ut i løpet av første kvartal 2020. Tilsvarende gjelder for 2019 og tidligere perioder.

med en avgangsbeholdning med redusert sannsynlighet for å være i arbeid etter avgang. Samtidig vil de kunne ha økt sannsynlighet for motta annen ytelse eller oppfølging fra NAV, være avklart til uføretrygd, eller være uten kjent status. Vi har også tidligere observert at sannsynligheten for overgang til arbeid kan øke noe når man nærmer seg slutten på stønadperioden (se for eksempel Kann og Dokken, 2019).

Samtidig som overgangen til arbeid er økt i tredje kvartal ser vi en svak nedgang i andelen som går til uføretrygd. Av dem som har avgang i første kvartal 2021, er det 35,1 prosent som mottar uføretrygd, en reduksjon på 0,7 prosentpoeng fra kvartalet før. Som for overgang til arbeid er det sesongvariasjoner i overgang til uføretrygd, men vi ser at dersom vi sammenlikner med tilsvarende periode i 2020 er reduksjonen på 1,5 prosentpoeng. Sammenliknet med tilsvarende periode i 2019 er det en nedgang på hele 3,1 prosentpoeng. At vi også ser en reduksjon her vil sannsynligvis også henge sammen med forlengelsene. Vi ser blant annet at stønadsløpet øker dersom maksperiode på AAP forlenges (Myhre, 2021).

Etter regelverksendringene økte andelen som gikk til nedsatt arbeidsevne, før denne ble redusert gjennom store deler av 2019 og 2021. For tredje kvartal ser vi at andelen ligger på nær 11,6 prosent, eller rundt 1,3 prosentpoeng under andre kvartal 2021. Små endringer som dette vil sannsynligvis i større grad påvirkes av sesongavhengige forskjeller enn andre forhold, men vi har sett en reduksjon i andelen gjennom hele 2021 med et gjennomsnitt rundt 11 prosent. Vi må tilbake til 2017 for å finne et tilsvarende stabilt lavt nivå. Denne gruppen påvirkes sannsynligvis sterkt av forlengelsene som nevnt over ved at de sannsynligvis har dårligere forutsetninger for arbeid, samtidig som at de ikke kan avklares til uføretrygd. Vanligvis ville denne gruppen vært uten ytelse eller arbeidsinntekt etter avgang og forlengelsene gir dem derfor bedre mulighet for fortsatt inntektssikring med AAP der hvor de ellers har økt sannsynlighet for å motta sosialhjelp. Vi ser samtidig at andelen som har mottatt AAP i mer enn 3 år reduseres over tid. For personer med lang varighet er det en høy andel med overgang til uføretrygd eller som mottar fortsatt oppfølging med nedsatt arbeidsevne. Etter hvert som disse utgjør en lavere andel av beholdningen vil sannsynligheten for å være registrert med nedsatt arbeidsevne kunne reduseres noe. Det er samtidig en del personer som ikke har kjent status etter avgang. Andelen som står registrert uten kjent oppfølging eller ytelse, og heller ikke er registrert i arbeidstakerregisteret var i tredje kvartal på 6,7 prosent. Som for personer med nedsatt arbeidsevne etter avgang er det en tendens til at denne gruppen er redusert gjennom pandemien. Også denne gruppen har økt sannsynlighet for å motta sosialhjelp etter avgang.

En betydelig andel av personer med avgang fra AAP vil være tilbake på samme ytelse etter 6 måneder. Andelen som står med AAP etter 6 måneder var i tredje kvartal på 9,4 prosent. Dette er en klar økning fra tidligere perioder, for eksempel er andelen økt med rundt 3,6 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2020 og 2,3 prosentpoeng fra forrige kvartal. Over tid har denne andelen holdt seg relativt stabil, med en marginal reduksjon etter 2014. I perioden før 2014 var det få som hadde brukt opp retten til ordinær periode på AAP, og andel som gikk tilbake til ytelsen holdt seg jevnt over 8 prosent. Personer som kommer tilbake på AAP vil kunne befinne seg i alle kategoriene som inngår i figur 14, men 40 prosent vil være registrert med nedsatt arbeidsevne, og en tilsvarende andel i kombinasjon med arbeid. Det er også en høy andel som er registrert som arbeidssøkere (18%). Dette henger sannsynligvis sammen med at personer som har mottatt AAP etter å ha vært ferdig avklart til arbeid har fått forlenget ytelsen.

Fortsatt stor nedgang i andel med varighet over 4 år

En overvekt av personer som mottar arbeidsavklaringspenger har mottatt ytelsen i mindre enn 12 måneder. Ved utgangen av desember 2021 hadde rundt 48 800 personer mottatt arbeidsavklaringspenger i 12 måneder eller mindre, dette er reduksjon på 700 personer fra tilsvarende periode i 2020. Det kan tyde på en relativt stabil tilstrømming til ytelsen. Svært mange av disse er enten nye mottakere av AAP eller begynner ny periode. Den største økningen ser vi hos dem som har mottatt arbeidsavklaringspenger i 2 til 3 år. Her ser vi en økning på over 4 200 personer fra samme periode i 2020, noe som tilsvarer en økning på 21 prosent. Antall personer med varighet over 3 år er økt med rundt 1 100 personer⁸. Den svake økningen, som skjer først og fremst blant dem som har en varighet rett over 4 år, skyldes sannsynligvis forlengelsene, som har medført at en del som ellers ville hatt avgang i det de når 4 år med AAP, nå har fått forlenget perioden. Totalt for denne gruppen finner vi ordinært en overvekt av personer som mottar AAP ut over ordinær periode, eller mens de er registrert som aktive arbeidssøker eller mens de avventer krav om uføretrygd.

⁸ Varigheten i tabellen er et statistisk mål på hvor lenge en person har vært tilknyttet NAV på AAP. Korte perioder er holdt utenfor. Slike korte opphold i ytelse vil ikke telle mot maksperiode på AAP. Tabellen vil derfor generelt angi en høyere varighet enn det som er reelt. Tabellen skiller heller ikke på hvilken paragraf en mottar AAP for, den egner seg derfor heller ikke til å anslå hvor mange som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12.

Tabell 2: Mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt på hvor lenge de har mottatt ytelsen. Antall. Desember 2021, og endring fra desember 2020

Varighet	Antall desember 2021	Endring i antall fra desember 2020	Endring i prosent fra desember 2020
I alt	132 560	8 030	6,4
1 år (1-12 mnd)	48770	-726	-1,5
2 år (13-24 mnd)	36871	3519	10,6
3 år (25-36 mnd)	23987	4165	21
4 år (37-48 mnd)	12138	-1663	-12
5 år (49-60 mnd)	7803	1760	29,1
Over 5 år (61 mnd -)	2991	975	48,4

Kilde: NAV

De fleste som mottar AAP vil motta ytelse basert på vedtak fattet etter de ordinære bestemmelsene i §11-12 for en periode på inntil 3 (4) år, eller unntaksbestemmelsene i samme paragraf i inntil 2 år⁹. Mange som mottar AAP i mer enn 3(4) år vil være personer som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12, eller som mottar AAP under vurdering for uføretrygd. Antall personer som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene var ved utgangen av 2021 på rundt 5 800, mens antallet som mottok AAP under vurdering for uføretrygd var på rundt 9 200. Antallet er økt med henholdsvis 1 900 og 2 700 ved samme tidspunkt i 2020. Økningen skyldes sannsynligvis at denne gruppen påvirkes av forlengelsene innført etter 2020, samtidig ser vi at antall under vurdering for uføretrygd økte i forbindelse med at forlengelsene foreløpig løp ut 30. september. Den gruppen som har nærmet seg siste periode på ordinær AAP eller unntaksperiode vil i økt grad kunne avklares til uføretrygd og derfor motta AAP under vurdering for uføretrygd etter §11-18.

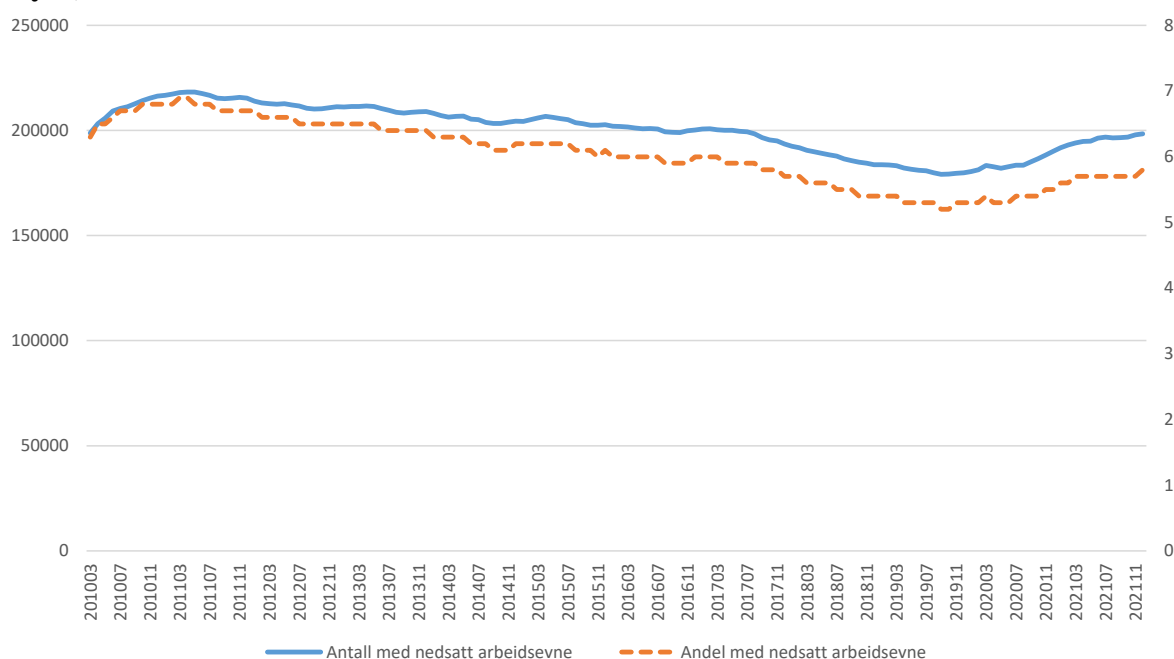
Fortsatt økning i antall med nedsatt arbeidsevne

Ved utgangen av 2021 var 198 431 personer registrert med nedsatt arbeidsevne (figur 12). Dette er i overkant av 8 000 flere enn i tilsvarende periode i 2020. Antall personer med nedsatt arbeidsevne lå på 5,8 prosent av befolkningen mellom 18 og 66 år. Dette er en økning på 0,2 prosentpoeng i samme periode. Etter regelverksendringene på AAP i 2018 ble antallet redusert i tråd med tilsvarende reduksjon på AAP. Antallet stabiliserte seg mot slutten av 2019, men er økt gjennom hele koronapandemien. Ved utgangen av 2021 var det flere personer registrert med nedsatt arbeidsevne enn i starten av 2018. Det er spesielt blant dem i aldersgruppen 50-59

⁹ De resterende vil motta AAP mens de venter på vurdering for uføretrygd (§11-18), etter å ha vært avklart mot arbeid (§11-17), eller som sykepengeerstatning (§11-13).

hvor vi ser en økning (økning på 2 500 personer), men den relative økningen er størst blant dem i aldersgruppen over 60 (9 % økning). Det er en relativt jevn fordeling mellom menn og kvinner blant dem med nedsatt arbeidsevne. Av personer registrert med nedsatt arbeidsevne er 55 prosent kvinner. Det betyr at det er forholdsmessig flere menn som står uten AAP ytelse i denne gruppen enn det er kvinner (til sammenlikning så er rundt 58 % av AAP mottakere kvinner). Andelen menn med nedsatt arbeidsevne som mottar AAP var i desember 2021 rundt 60 prosent, mens andelen kvinner var rundt 70 prosent.

Figur 15. Antall personer (akse til venstre) og andel av befolkningen (18-66 år, akse til høyre) med nedsatt arbeidsevne. Antall. Mars 2010 - desember 2021

Kilde: NAV

Stabil andel med nedsatt arbeidsevne mottar arbeidsavklaringspenger

Av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i desember 2021 var det rundt 64,9 prosent som mottok AAP. Antallet er økt med 7 600, eller 6 prosent fra tilsvarende periode i 2020. Andelen som mottok AAP er redusert etter regelverksendringene i 2018, men steg igjen etter nedstengningen i mars 2020 og har etter det økt raskere enn det totale antall med nedsatt arbeidsevne. Sammenliknet med utgangen av 2019 er andelen med nedsatt arbeidsevne som mottar AAP økt med rundt 3,5 prosentpoeng.6. Andelen som mottar uføretrygd har holdt stabil og ligger på 10,5 prosent i desember, en marginal økning fra 2020 på rundt 700 personer, eller

3,3 prosent. Antall som mottar tiltakspenger er redusert med over 500 personer, eller 10 prosent i perioden. Det kan skyldes at flere mottar andre ytelser som dagpenger eller arbeidsavklaringspenger, og kan også henge sammen med utfordringer med tiltaksdeltakelse under deler av pandemien. Andelen uten kjent ytelse fra NAV er økt med 300 personer, noe som utgjør en marginal økning på under 1 prosent. At antallet som inngår i denne gruppen er relativt stabil antyder at det ikke har vært noen større økning i personer med nedsatt arbeidsevne som er uten inntektssikring gjennom trygdeytelser fra NAV. De fleste i den siste gruppen antas å forsørges av familie eller andre, evt. vil noen kunne være registrert som studenter. I denne gruppen finner vi samtidig et høyere antall personer som mottar kommunale ytelser som sosialhjelp. Det er en økning i antall personer som mottar dagpenger på over 600 personer, eller 17,9 prosent. Det kan tenkes at koronapandemien har medført at en del som skulle vært registrert som arbeidssøkere, tidligere var registrert med nedsatt arbeidsevne og at denne ikke er endret når de søker dagpenger. Utgangspunktet for dagpenger er at en skal være frisk og registrert som arbeidssøker. Et lavt antall personer med nedsatt arbeidsevne mottar overgangsstønad som enslig forsørger. Denne gruppen utgjorde under 800 personer ved utgangen av 2021. Antallet er redusert med rundt 50 personer eller 5,5 prosent fra 2020.

Tabell 3: Personer med nedsatt arbeidsevne fordelt på ytelser (justert for dobbelttelling). Antall og andel. Desember 2021, endring fra desember 2020

	Totalt	AAP	Uføretrygd	Dagpenger	Overgst -ønad	Sykepeng -er	Tiltakspeng -er	Annet/ukje -nt
Antall	198 860	128 978	20 836	3 836	767	3 465	4 702	36 276
Andel	100	64,9	10,5	1,9	0,4	1,7	2,4	18,2
Endring	8 423	7 560	659	583	-42	-138	-531	332

Kilde: NAV

Deltakelse i arbeidsrettet tiltak

Ved utgangen av desember 2021 deltok 60 800 av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i en eller annen form for arbeidsrettet tiltak. Dette utgjør 31 prosent av alle personer registrert med nedsatt arbeidsevne. Blant dem under 30 år er arbeidspraksis det klart vanligste tiltaket. Rundt 26 prosent av dem som var registrert med et tiltak i denne aldergruppen, deltok i arbeidspraksis. Dernest følger oppfølging (18%) opplæring (22%) og tilrettelagt arbeid (19%) som viktige former for tiltak. Andelen registrert med arbeidspraksis reduseres for de over 60

år, som i økende grad deltar i tilrettelagt arbeid (30 %) eller mottar lønnstilskudd (31 %). Det er generelt færre som deltar i en eller annen form for tiltak blant den eldste aldersgruppene. En større andel av dem som ikke er registrert med tiltak er under annen oppfølging, som medisinsk behandling, rehabilitering eller sosial trening.

Sammenliknet med tilsvarende periode i 2020 er det en økning i bruk av lønnstilskudd som tiltak på over 1 800 personer tilsvarende 21,7 prosent. Antall med arbeidsrettet tiltak «opplæring» øker også betydelig med over 1 200 personer, eller 12,3 prosent. Bruken av mindre tiltak som avklaringstiltak og tilrettelegging øker også betydelig mer enn antall personer med nedsatt arbeidsevne. Det totale antall personer registrert med en eller annen tiltak er økt med rundt 4 500.

Koronapandemien har tilsynelatende ikke medført en større eller varig reduksjon i tiltaksbruk for personer med nedsatt arbeidsevne. Tidligere har vi observert et svakt skifte fra tiltak som krever fysisk oppmøte som for eksempel arbeidspraksis, til tiltak som krever mindre fysisk tilstedeværelse, for eksempel oppfølging. Det samme finner vi delvis igjen i aktivitetsplanen hvor for eksempel fysiske møter med NAV ble redusert til fordel for aktivitet som ikke krever oppmøte. Mot slutten av 2021 virker det som om denne trenden er i ferd med å snu og vi ser for eksempel en klart større bruk av tiltak som lønnstilskudd. Analyser fra NAV har konkludert med at arbeidssøkere som har lønnstilskudd som første tiltak kommer raskere tilbake i jobb enn for andre tiltak (Nossen m.fl 2021). Vi kan anta at det samme vil gjelde personer med nedsatt arbeidsevne.

Tabell 4. Personer med nedsatt arbeidsevne som deltar i et arbeidsrettet tiltak. Alder og type tiltak. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. Desember 2021

	I alt	Under 30 år	30-59 år	60 år og over
I alt	60765	19000	38615	3150
Arbeidspraksis	19,5	25,7	17,3	8,6
Arbeidsrettet rehabilitering	1,1	0,6	1,3	1,3
Avklaringstiltak	5,1	2,5	5,9	11,7
Jobbskaping og egenetablering	0	0	0,1	0
Lønnstilskudd	16,7	12,1	17,8	30,9
Oppfølging	18,3	18,2	18,7	15
Opplæring	18,5	21,5	18,3	2,2
Tilrettelagt arbeid	20,3	19,2	20,1	29,7
Tilrettelegging	0,4	0,2	0,5	0,5

Kilde: NAV

Vedlegg

A. Definisjoner for hvem som tilhører gruppen med nedsatt arbeidsevne og hvem som kan motta arbeidsavklaringspenger.

Personer med nedsatt arbeidsevne

Begrepet «personer med nedsatt arbeidsevne» omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering og vil omfatte arbeidsrettede tilbud og annen oppfølging som medisinsk behandling, rehabilitering, sosial trening/oppfølging og tilrettelegging.

Mange blir registrert med nedsatt arbeidsevne etter å ha brukt opp retten til sykepenger, eller fordi de fortsatt trenger tid til rehabilitering eller omskolering. Andre har vært lenge arbeidsledig, men på grunn av helsemessige utfordringer vurderes de å ha ekstra behov for oppfølging for å kunne komme i jobb. Personer som mottar sykepenger eller uføretrygd regnes ikke med i statistikken over personer med nedsatt arbeidsevne, med mindre de mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne.

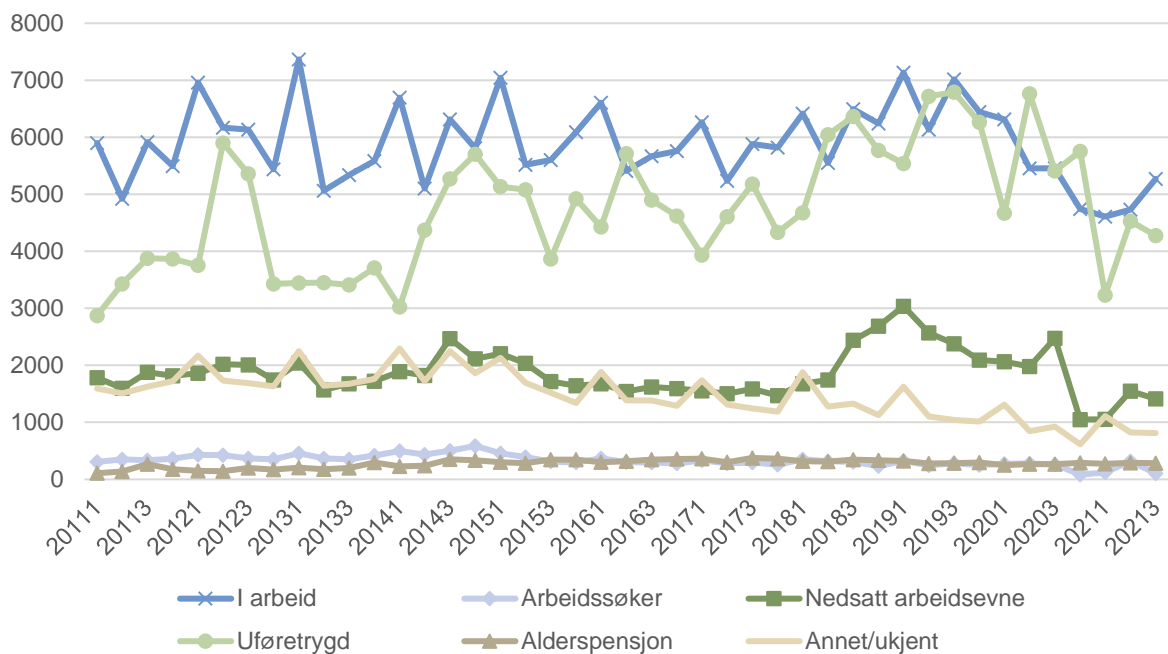
Arbeidsavklaringspenger

Arbeidsavklaringspenger kan innvilges til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt med minst femti prosent på grunn av sykdom. Det er et krav at det foreligger en gyldig diagnose i henhold til klassifiseringssystemene ICD 10 og ICPC 2. Det er også et vilkår at man enten er under aktiv behandling, deltar i et aktivt tiltak, eller at man selv etter at dette er prøvd fremdeles anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Tidligere (før 1.3.2010) mottok personer som var under medisinsk behandling rehabiliteringspenger, mens de som deltok i et arbeidsrettet tiltak mottok attføringspenger. Tidsbegrenset uførestønad kunne innvilges om man, til tross for medisinsk behandling og forsøk på attføring, ikke kunne komme i arbeid i overskuelig framtid, men at det var håp på lengre sikt. Minstestelsen for arbeidsavklaringspenger er 2G (grunnbeløpet i folketrygden). Fra 1. mai 2019 utgjør 193 766 kr.

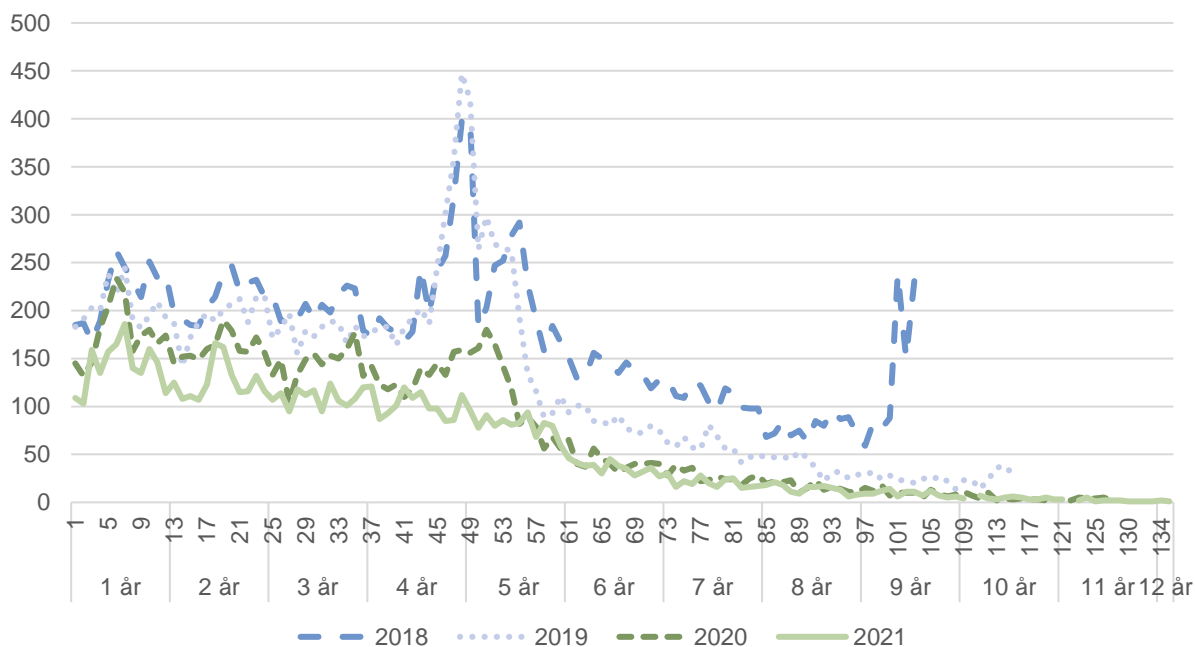
Vedlegg

A. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Antall. 1 kvartal 2011 til 3. kvartal 2021

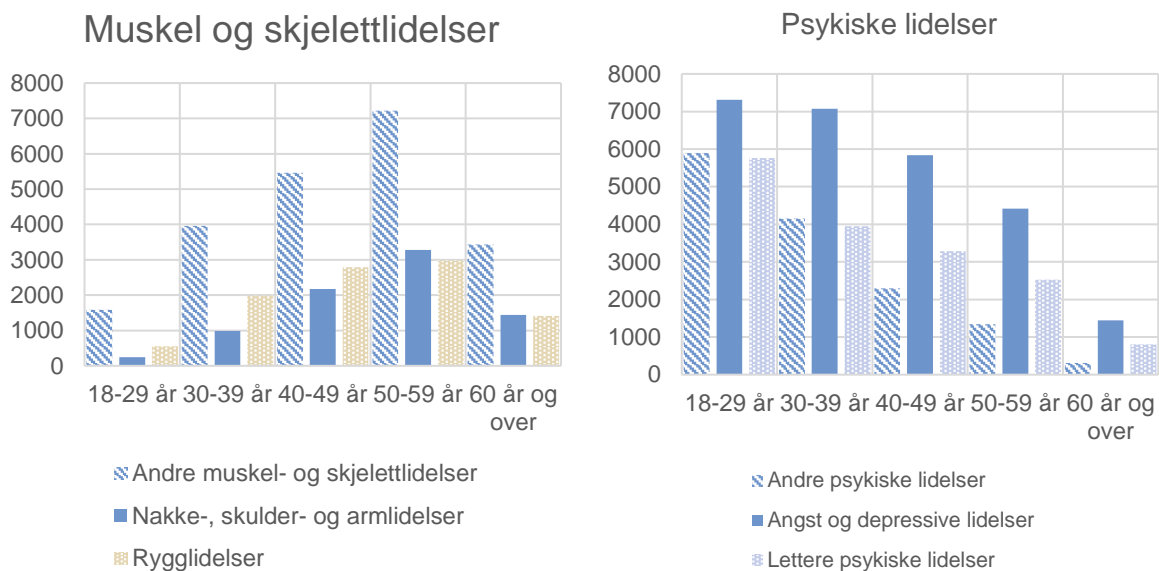
Kilde: NAV

B. Varighet ved avgang og antall personer. Måneder. 3. kvartal, 2018 til 2021.

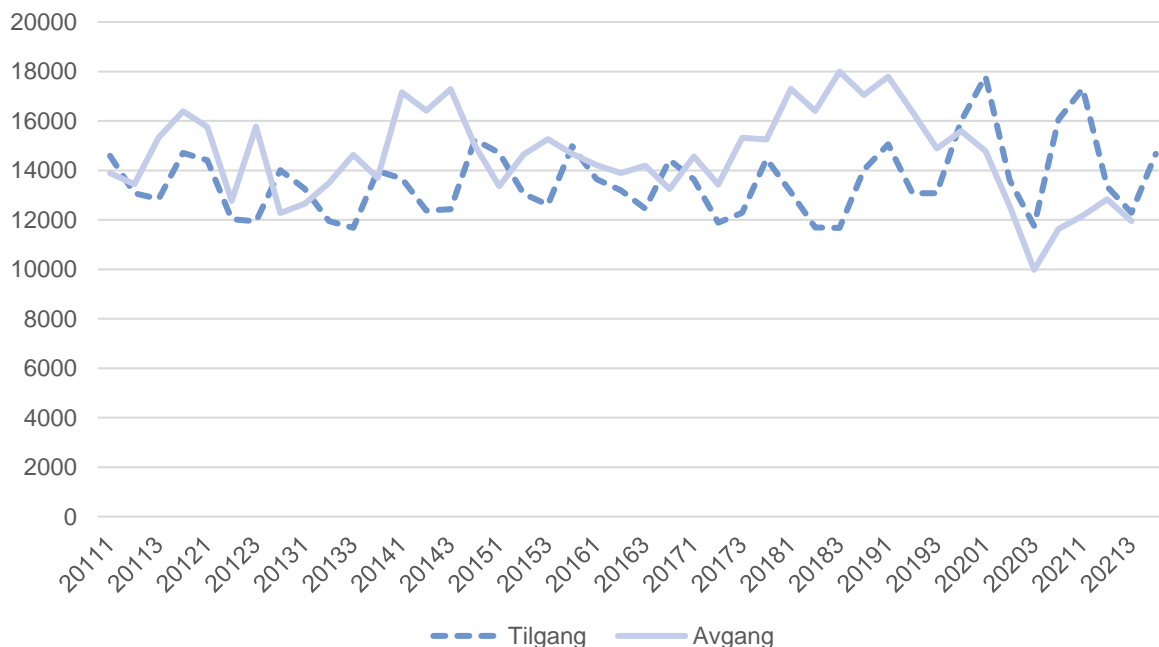
Kilde: NAV

C. Psykiske lidelser og muskel, og skjelettlidelser, undergrupper fordelt på aldersgruppe. Andel. Desember 2021.

Kilde: NAV

D. Antall nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) og antall som ikke lenger mottar arbeidsavklaringspenger (avgang). Antall. 1. kvartal 2011 til 4. kvartal 2021

Kilde: NAV

Referanser

Brage, Søren, Nossen, Jon Petter, Kann Inger Cathrine og Thune, Ola. «Sykefravær med diagnose innen psykiske lidelser 2000-2011», Arbeid og velferd 3/2012, s. 24-37

Ellingsen, Jostein (2019). «Utviklingen i uføretrygd per 30. september 2013», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Jacobsen, Ove (2019). «AFP i privat sektor - Endringer i mottak av arbeidsavklaringspenger og uføretrygd», Arbeid og velferd 1/2019, s 35-43

Kalstø, Åshild Male Kalstø og Kann, Inger Cathrine (2019). «Færre på helse relaterte ytelser – friskere befolkning?», Arbeid og velferd 4/2019, s. 3-18

Kann, Inger Cathrine og Dokken, Therese. «Flere har avsluttet arbeidsavklaringspenger etter regelverksendringene i 2019 - De fleste til uføretrygd eller jobb», Arbeid og velferd 3/2020, s. 41-61

Kann, Inger-Cathrine, Yin, Jun, og Kristoffersen, Per (2016). «Arbeidsavklaringspenger - utviklingen i hvem som kommer inn», Arbeid og velferd nr.2)2016 s.63-76

Kann, Inger-Cathrine, Yin, Jun, og Kristoffersen, Per (2016). «Fra arbeidsavklaringspenger til arbeid», Arbeid og velferd nr.2)2016 s.77-92

Lande, Sigrid (2020). «Færre får innvilget arbeidsavklaringspenger med nytt regelverk», Arbeid og velferd 2/2020, s. 81-98

Lima, Ivar og Grønlien, Håkon (2022). «Flere mottar uføretrygd og sosialhjelp etter innstramming i AAP-regelverket», Arbeid og velferd 2/2022 s.61-79

Myhre, Andreas (2021). «Hvordan påvirker en kortere maksimal varighet på AAP overgang til arbeid og uføretrygd?», Arbeid og velferd 1/2021, s.1-18

Nossen, Jon Petter, Gjerde, Audun, Kalstø, Åshild Male, Lorentsen, Thomas. «Kort vei fra tiltak til jobb? Løpebaner for arbeidssøkere som deltar i tiltak», Arbeid og velferd 1/2021, s.1-20

Sundell, Therese (2019). «Utviklingen i sykefraværet, 3.kvartal 2019», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Vidal-Gil Eugenia og Gjerde, Audun (2022). «Utviklingen på arbeidsmarkedet nr. 2-2022». Arbeid og velferd 3/2022. s. 3-25